Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (desiata komora)

z 13. februára 2025 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Zmluvy o spotrebiteľskom úvere – Smernica 2008/48/ES – Článok 10 ods. 2 – Informačná povinnosť – Ročná percentuálna miera nákladov – Zmena poplatkov a provízií – Článok 23 – Vnútroštátny režim sankcií – Zásada proporcionality“

Vo veci C-472/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Okresný súd hlavného mesta Varšava, Poľsko) z 21. júna 2023 a doručený Súdnemu dvoru 25. júla 2023, ktorý súvisí s konaním:

Lexitor sp. z o.o.

proti

A. B. S.A.,

SÚDNY DVOR (desiata komora),

v zložení: predseda desiatej komory D. Gratsias, predseda štvrtej komory I. Jarukaitis a sudca Z. Csehi (spravodajca),

generálna advokátka: L. Medina,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Lexitor sp. z o.o., v zastúpení: K. Danielak, radca prawny,

– A. B. S.A., v zastúpení: M. Malciak, K. Trzaskowski a W. J. Wandzel, adwokaci,

– poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna a S. Żyrek, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: P. Ondrůšek a M. Owsiany-Hornung, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: poľština.

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 10 ods. 2 písm. g) a k), ako aj článku 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Lexitor sp. z o.o., nadobúdateľom práv spotrebiteľa, a spoločnosťou A. B. S.A. (ďalej len „banka“), ktorý sa týka návrhu na vrátenie sumy predstavujúcej úroky a poplatky zaplatené týmto spotrebiteľom na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorú uzavrel s bankou.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2008/48

3 Podľa odôvodnení 6, 8, 9, 19, 31, 32 a 47 smernice 2008/48:

„(6) V súlade so zmluvou vnútorný trh zahŕňa priestor bez vnútorných hraníc, v ktorom je zaručený voľný pohyb tovaru a služieb a sloboda usadiť sa. Rozvoj transparentnejšieho a efektívnejšieho trhu s úvermi v oblasti bez vnútorných hraníc má zásadný význam pre podporu rozvoja cezhraničných aktivít.

…

(8) Je dôležité, aby tento trh poskytoval spotrebiteľom dostatočnú mieru ochrany a zabezpečil si tak ich dôveru. Voľný pohyb úverových ponúk by tak mohol prebiehať za optimálnych podmienok pre tých, ktorí úvery ponúkajú, ako aj pre tých, ktorí o ne žiadajú, s náležitým zohľadnením konkrétnej situácie v jednotlivých členských štátoch.

(9) Úplná harmonizácia je potrebná na to, aby sa všetkým spotrebiteľom v Spoločenstve zabezpečila vysoká a rovnocenná úroveň ochrany ich záujmov a aby sa vytvoril skutočný vnútorný trh. Členské štáty by preto nemali mať možnosť zachovať alebo zaviesť iné vnútroštátne ustanovenia ako ustanovenia tejto smernice. Ak neexistujú takéto harmonizované ustanovenia, členské štáty by mali mať možnosť zachovať alebo zaviesť vnútroštátne právne predpisy. …

…

(19) Na to, aby sa spotrebitelia mohli rozhodnúť na základe úplnej znalosti veci, mali by sa im pred uzavretím zmluvy o úvere poskytnúť primerané informácie o podmienkach a nákladoch spojených s úverom a o ich povinnostiach, ktoré si spotrebiteľ môže vziať so sebou a zvážiť. V záujme čo najväčšej transparentnosti a porovnateľnosti ponúk by tieto informácie mali zahŕňať najmä ročnú percentuálnu mieru nákladov [(RPMN)] na úver určenú rovnakým spôsobom v rámci Spoločenstva. …

…

(31) Zmluva o úvere by mala zrozumiteľným a stručným spôsobom poskytovať všetky potrebné informácie, aby sa mohol spotrebiteľ oboznámiť so svojimi právami a povinnosťami, ktoré mu z nej vyplývajú.

(32) V záujme zabezpečenia úplnej transparentnosti by sa spotrebiteľovi mali poskytnúť informácie o úrokovej sadzbe úveru pred uzavretím zmluvy o úvere, ako aj pri jej uzavieraní. Počas zmluvného vzťahu by mal byť spotrebiteľ informovaný aj o zmenách variabilnej úrokovej sadzby úveru a z nich vyplývajúcich zmenách platieb. …

…

(47) Členské štáty by mali ustanoviť pravidlá o sankciách uplatniteľných v prípade porušenia vnútroštátnych ustanovení prijatých podľa tejto smernice a zabezpečiť ich vykonávanie. Aj keď výber sankcií ostáva v právomoci členských štátov, ustanovené sankcie by mali byť účinné, primerané a odrádzajúce.“

4 Článok 3 tejto smernice, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, znie:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

…

g) ‚celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom‘ sú všetky náklady vrátane úrokov, provízií, daní a poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť v súvislosti so zmluvou o úvere a ktoré sú veriteľovi známe, okrem notárskych poplatkov; zahrnuté sú aj náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou o úvere, a to najmä poistné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí služieb, aby získal úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok;

…

i) ‚[RPMN]‘: sú celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom, vyjadrené ako percento ročne z celkovej výšky úveru, prípadne vrátane nákladov v súlade s článkom 19 ods. 2;

…“

5 Článok 10 uvedenej smernice, nazvaný „Informácie, ktoré má obsahovať zmluva o úvere“, v odseku 2 stanovuje:

„Zmluva o úvere zrozumiteľne a stručne uvádza:

…

g) [RPMN] a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané v čase uzavretia zmluvy o úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto miery;

…

k) prípadne poplatky za vedenie jedného alebo viacerých účtov, na ktorých sa zaznamenávajú platobné transakcie a čerpanie, pokiaľ otvorenie účtu nie je dobrovoľné, spoločne s poplatkami za používanie platobných prostriedkov na platobné transakcie a čerpanie a akýmikoľvek inými poplatkami vyplývajúcimi zo zmluvy o úvere a podmienkami, za ktorých sa tieto poplatky môžu zmeniť;

…“

6 Článok 19 tej istej smernice, nazvaný „Výpočet [RPMN]“, v odsekoch 1 až 3 stanovuje:

„1. [RPMN], ktorá sa na ročnom základe rovná aktuálnej hodnote všetkých záväzkov (čerpania, splátky a poplatky), budúcich alebo súčasných, na ktorých sa dohodli veriteľ a spotrebiteľ, sa vypočíta na základe matematického vzorca uvedeného v prílohe I časti I.

2. Na účel výpočtu [RPMN] sa určia celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom s výnimkou poplatkov, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť za nedodržanie akýchkoľvek záväzkov ustanovených v zmluve o úvere, a iných poplatkov okrem kúpnej ceny, ktorú je povinný zaplatiť za kúpu tovaru alebo služieb bez ohľadu na to, či sa transakcia vykoná v hotovosti, alebo na úver.

Náklady na vedenie účtu, na ktorom sa zaznamenávajú platobné transakcie a čerpanie, náklady na používanie platobných prostriedkov na platobné transakcie a čerpanie a ostatné náklady na platobné transakcie sa zahrnú do celkových nákladov spotrebiteľa spojených s úverom, pokiaľ otvorenie účtu nie je dobrovoľné a náklady na účet neboli zrozumiteľne a samostatne uvedené v zmluve o úvere alebo v akejkoľvek inej zmluve uzavretej so spotrebiteľom.

3. Pri výpočte [RPMN] sa vychádza z predpokladu, že zmluva o úvere zostane platná dohodnutý čas a že veriteľ a spotrebiteľ si budú plniť svoje povinnosti za podmienok a v lehotách ustanovených v zmluve o úvere.“

7 Článok 23 smernice 2008/48, nazvaný „Sankcie“, znie takto:

„Členské štáty ustanovia pravidlá o sankciách za porušenie vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe tejto smernice a prijmú všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili ich vykonávanie. Ustanovené sankcie musia byť účinné, primerané a odrádzajúce.“

Smernica 93/13/EHS

8 Článok 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288) stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

Poľské právo

Zákon o spotrebiteľskom úvere

9 Ustawa o kredycie konsumenckim (zákon o spotrebiteľskom úvere) z 12. mája 2011 (Dz. U. z roku 2011, č. 126, položka 715), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „zákon o spotrebiteľskom úvere“), prebral do poľského právneho poriadku smernicu 2008/48.

10 Ustanovenie § 30 ods. 1 zákona o spotrebiteľskom úvere stanovuje:

„Bez toho, aby boli dotknuté § 31 až 33, zmluva o spotrebiteľskom úvere uvádza:

…

7. [RPMN] a celkovú sumu, ktorú má spotrebiteľ splatiť, vypočítanú ku dňu uzavretia zmluvy o spotrebiteľskom úvere, s uvedením všetkých prvkov, na ktorých je založený jej výpočet,

…

10. informácie o ďalších nákladoch, ktoré musí spotrebiteľ uhradiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, najmä o poplatkoch vrátane poplatkov za vedenie jedného alebo viacerých účtov, na ktorých sa zaznamenávajú platobné transakcie a čerpanie úveru, ako aj o poplatkoch za používanie platobných nástrojov na uvedené transakcie, províziách, maržiach a o nákladoch súvisiacich s doplnkovými službami, najmä poistením, ak sú veriteľovi známe, a tiež podmienky, za ktorých sa tieto náklady môžu zmeniť,

…“

11 Ustanovenie § 45 ods. 1 tohto zákona znie takto:

„V prípade, že veriteľ poruší § 29 ods. 1, § 30 ods. 1 body 1 až 8, 10, 11 a 14 až 17 a § 31 až 33, § 33a a 36a až 36c, spotrebiteľ po predložení písomného vyhlásenia vráti veriteľovi úver bez úrokov alebo iných poplatkov spojených s úverom v lehotách a spôsobom uvedeným v zmluve.“

Občiansky zákonník

12 Ustanovenie § 385^1 ods. 1 a 2 ustawa – Kodeks cywilny (Občiansky zákonník) z 23. apríla 1964 (Dz. U. č. 16, položka 93), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej, stanovuje:

„1. Podmienky spotrebiteľskej zmluvy, ktoré neboli dohodnuté individuálne, nie sú pre spotrebiteľa záväzné, ak jeho práva a povinnosti upravujú takým spôsobom, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi a ktorý zjavne porušuje jeho záujmy (nekalá zmluvná podmienka). Vyššie uvedené sa nevzťahuje na zmluvné podmienky, ktorými sa určujú hlavné plnenia zmluvných strán, vrátane podmienok týkajúcich sa ceny alebo odmeny, ak sú jednoznačne formulované.

2. Ak nejaká zmluvná podmienka nie je podľa odseku 1 pre spotrebiteľa záväzná, ostatné časti zmluvy zostávajú pre zmluvné strany záväzné.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

13 Lexitor, spoločnosť zaoberajúca sa vymáhaním pohľadávok, je postupníkom práv spotrebiteľa, ktorý uzavrel s bankou zmluvu o úvere vo výške 40 000 poľských zlotých (PLN) (približne 9 050 eur) (ďalej len „predmetná zmluva“). Okrem sumy tejto istiny bol spotrebiteľ povinný vrátiť banke úroky vo výške 19 985,07 PLN (približne 4 520 eur), ako aj províziu vo výške 4 893,38 PLN (približne 1 100 eur). RPMN uvedená v predmetnej zmluve bola 11,18 %.

14 Podľa predmetných zmluvných podmienok mohla banka za transakcie súvisiace so spracovaním úveru a so zmenou podmienok tejto zmluvy vyberať poplatky a provízie v súlade s ustanoveniami uvedenej zmluvy a dokumentu, ktorý bol jej súčasťou, nazvaného „Sadzobník poplatkov a provízií [banky] pre jednotlivých klientov“ (ďalej len „sadzobník“). Na jednej strane podľa predmetnej zmluvy tak mohlo dôjsť k zvýšeniu poplatkov a provízií v prípade, že nastane aspoň jedna z podmienok vymenovaných v tejto zmluve, ako je zmena minimálnej mzdy a úrovne ukazovateľov uverejnených Główny Urząd Statystyczny (Ústredný štatistický úrad, Poľsko), ktoré sa týkajú najmä inflácie, priemernej mesačnej odmeny v podnikovom sektore alebo tiež vývoja cien energií, telekomunikácií, poštových služieb, medzibankových zúčtovaní a úrokových sadzieb stanovených Narodowy Bank Polski (Poľská národná banka), vývoja cien služieb a transakcií, ktoré banka využíva pri výkone rôznych bankových a nebankových činností, vývoja rozsahu alebo formy služieb poskytovaných bankou (vrátane zmien alebo doplnenia novej funkcie riadenia daného produktu), zmien daňových a/alebo účtovných pravidiel uplatňovaných bankou, zmeny alebo prijímania nových súdnych rozhodnutí, správnych rozhodnutí, odporúčaní príslušných orgánov vrátane Komisja Nadzoru Finansowego (Komisia pre finančný dohľad, Poľsko), pokiaľ by tieto zmeny mali vplyv na náklady, ktoré vzniknú banke pri plnení uvedenej zmluvy.

15 Na druhej strane sadzobník vo forme tabuľky podrobne uvádzal výšku správnych poplatkov, ako sú poplatky za vystavenie bankovej informácie, potvrdenia, história úverového účtu vo výške 50 PLN (približne 12 eur) alebo tiež poplatky za korešpondenciu s klientom, vrátane upomienok a výziev vo výške 4,20 PLN za list (približne 1 euro), ako aj poplatky za zasielanie pošty s potvrdením o doručení vo výške 6,20 PLN (približne 1,5 eura) za list. Sadzobník tiež uvádzal niekoľko jednorazových poplatkov súvisiacich s uvoľnením sumy úveru, ktoré boli splatné len raz a ktoré neboli vybrané (poplatky stanovené vo výške „0“), ako aj poplatky na uzavretie dodatku vo výške 50 PLN (približne 12 eur) a poplatky za nevybratie hotovosti požadovanej na platbu v poľských zlotých vo výške 0,3 % z nevybranej sumy, minimálne vo výške 100 PLN (približne 24 eur).

16 Sadzobník okrem toho stanovoval, že poplatky a provízie sa môžu zmeniť maximálne štyrikrát ročne bez toho, aby mohli byť zvýšené o viac ako 200 % ich súčasnej výšky. Sadzobník navyše stanovoval, že zmena výšky príslušných poplatkov alebo provízií sa môže uskutočniť najneskôr šesť mesiacov po splnení podmienky umožňujúcej zavedenie tejto zmeny a že stanovenie sadzieb poplatkov alebo provízií za transakcie, za ktoré banka doteraz neúčtovala žiadne poplatky alebo provízie, ako aj za nové produkty alebo služby, sa musí vykonať s prihliadnutím na stupeň náročnosti vykonávaných transakcií a na výšku nákladov, ktoré banke vznikli.

17 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že v rámci plnenia predmetnej zmluvy banka vypočítala úroky nielen zo sumy úveru skutočne poskytnutého spotrebiteľovi, ale aj zo súm požičaných na náklady spojené s úverom. Ako zdôrazňuje vnútroštátny súd, ak by sa úroky vypočítali výlučne zo sumy poskytnutého úveru, RPMN by bola nižšia ako RPMN uvedená v zmluve o úvere.

18 V tejto súvislosti sa Lexitor na základe § 45 zákona o spotrebiteľskom úvere domáhala toho, aby banka zaplatila sumu 12 905,80 PLN (približne 2 900 eur), ktorá predstavuje sumu úrokov a poplatkov zaplatených týmto spotrebiteľom na základe predmetnej zmluvy, zvýšenú o úroky. Keďže jej nebolo vyhovené, obrátila sa na Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Okresný súd hlavného mesta Varšava, Poľsko), ktorý je vnútroštátnym súdom podávajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania.

19 Na podporu svojho návrhu Lexitor uvádza, že banka pri uzavretí predmetnej zmluvy porušila ustanovenia zákona o spotrebiteľskom úvere týkajúce sa informačnej povinnosti voči spotrebiteľovi, najmä § 30 ods. 1 bod 7 tohto zákona, ktorým sa preberá článok 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48 do poľského právneho poriadku, keďže RPMN uvedená v predmetnej zmluve bola príliš vysoká. Banka tiež porušila § 30 ods. 1 bod 10 tohto zákona, ktorým sa preberá článok 10 ods. 2 písm. k) tejto smernice do poľského práva, a to z dôvodu, že predmetná zmluva len uvádzala podmienky, za ktorých možno zvýšiť poplatky spojené s plnením tejto zmluvy, ako aj určité mechanizmy zvyšovania týchto poplatkov.

20 Vnútroštátny súd si kladie dva druhy otázok. Na jednej strane sa svojimi prvými dvoma otázkami v podstate pýta, či sa má článok 10 ods. 2 písm. g) a k) smernice 2008/48 vykladať v tom zmysle, že situácia, o ktorú ide v prejednávanej veci, skutočne predstavuje nesplnenie informačnej povinnosti, ktorá prináleží banke na základe tohto ustanovenia. Zastáva totiž názor, že podmienka obsiahnutá v zmluve o spotrebiteľskom úvere, ktorá umožňuje veriteľovi účtovať úroky nielen zo sumy skutočne poskytnutého úveru, ale aj z nákladov na úver, ktorý je spotrebiteľ povinný zaplatiť, predstavuje nekalú podmienku v zmysle smernice 93/13. Keďže podľa článku 6 ods. 1 tejto smernice a § 385[1] Občianskeho zákonníka, v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej, takáto podmienka nie je pre spotrebiteľa záväzná, netreba ju zohľadniť pri výpočte RPMN, v dôsledku čoho RPMN, ktorá bola uvedená v predmetnej zmluve, bola nepresná, pretože bola vypočítaná na základe toho, že úroky sa mali vypočítať aj z nákladov na úver, ktoré znáša spotrebiteľ.

21 Na druhej strane, pokiaľ ide o článok 10 ods. 2 písm. k) smernice 2008/48, vnútroštátny súd sa pýta, či samotné vymenovanie okolností, za ktorých môže dôjsť k zvýšeniu poplatkov spojených s plnením zmluvy o úvere, ako aj uvedenie určitých mechanizmov zvyšovania týchto poplatkov možno považovať za dostatočné na splnenie požiadavky tohto ustanovenia, a v prípade zápornej odpovede, či možno nedostatočné informácie považovať za nedostatok informácií odôvodňujúci uloženie sankcie podľa článku 23 tejto smernice.

22 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či možno sankciu stanovenú vo vnútroštátnom práve na základe článku 23 smernice 2008/48 považovať za primeranú, ak bez ohľadu na druh porušenia informačnej povinnosti spôsobuje, že úver je oslobodený od úrokov a poplatkov stanovených v zmluve o úvere a nie je nemožné uplatniť žiadnu inú, menej obmedzujúcu a prípadne primeranejšiu sankciu.

23 Za týchto podmienok Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie (Okresný súd hlavného mesta Varšava) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 10 ods. 2 písm. g) [smernice 2008/48] v spojení s odôvodneniami 6, 8 a 31 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že veriteľ nesplnil povinnosť, ktorá mu z tohto ustanovenia vyplýva, ak z dôvodu, že niektoré podmienky zmluvy o spotrebiteľskom úvere sú považované za nekalé, je [RPMN] uvedená veriteľom pri uzavretí zmluvy vyššia, ako by bola, keby nekalá podmienka nebola pre spotrebiteľa záväzná?

2. Má sa článok 10 ods. 2 písm. k) [smernice 2008/48] v spojení s odôvodneniami 6, 8 a 31 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že stačí, ak je spotrebiteľ informovaný o okolnostiach, za ktorých sa môžu zvýšiť poplatky spojené s plnením zmluvy, konkrétne ako často, v akej situácii a o aké maximálne percento, aj keď nie je schopný overiť, či daná okolnosť nastala, a že sa teda poplatky môžu zdvojnásobiť?

3. Má sa článok 23 [smernice 2008/48] v spojení s odôvodneniami 6, 8, 9 a 47 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje len jednu sankciu za porušenie informačnej povinnosti uloženú veriteľovi, [sankciu], ktorá spočíva v oslobodení úveru od úrokov a poplatkov, bez ohľadu na mieru závažnosti porušenia uvedenej povinnosti a jeho vplyv na prípadné rozhodnutie spotrebiteľa uzavrieť zmluvu o úvere?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

24 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48 vykladať v tom zmysle, že skutočnosť, že zmluva o úvere uvádza RPMN, ktorá sa ukáže ako nadhodnotená z dôvodu, že niektoré podmienky tejto zmluvy sú následne uznané za nekalé v zmysle článku 6 ods. 1 smernice 93/13, a teda za nezáväzné pre spotrebiteľa, predstavuje porušenie informačnej povinnosti stanovenej v tomto ustanovení smernice 2008/48.

25 Na účely odpovede na túto otázku treba najskôr pripomenúť, že článok 10 ods. 2 smernice 2008/48 vykonáva úplnú harmonizáciu, pokiaľ ide o náležitosti, ktoré musia byť nevyhnutne obsahom zmluvy o úvere [rozsudok z 21. marca 2024, Profi Credit Bulgaria (Doplnkové služby k zmluve o úvere), C-714/22, EU:C:2024:263, bod 50 a citovaná judikatúra].

26 Konkrétne článok 10 ods. 2 písm. g) tejto smernice stanovuje, že zmluva o úvere zrozumiteľne a stručne uvádza RPMN a celkovú sumu, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané v čase uzavretia zmluvy o úvere.

27 RPMN je definovaná v článku 3 písm. i) smernice 2008/48 ako „celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom, vyjadrené ako percento ročne z celkovej výšky úveru, prípadne vrátane nákladov v súlade s článkom 19 ods. 2“. V súlade s článkom 19 ods. 1 tejto smernice sa RPMN vypočíta na základe matematického vzorca uvedeného v časti I prílohy I k tejto smernici.

28 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že smernica 2008/48 bola prijatá s dvojakým cieľom, a to zabezpečiť všetkým spotrebiteľom v Európskej únii vysokú a rovnocennú úroveň ochrany ich záujmov a uľahčiť vznik riadne fungujúceho vnútorného trhu so spotrebiteľskými úvermi. Z odôvodnenia 19 tejto smernice vyplýva, že jej cieľom je najmä zabezpečiť, aby spotrebiteľ dostal pred uzavretím zmluvy o úvere primerané informácie najmä o RPMN v celej Únii, čo mu umožní porovnať tieto miery (rozsudok z 19. decembra 2019, Home Credit Slovakia, C-290/19, EU:C:2019:1130, bod 28 a citovaná judikatúra).

29 Súdny dvor mal príležitosť zdôrazniť, že pre spotrebiteľa má RPMN zásadný význam ako celkové náklady na úver predložené vo forme sadzby vypočítanej podľa jednotného matematického vzorca. Táto sadzba totiž umožňuje spotrebiteľovi posúdiť z hospodárskeho hľadiska rozsah záväzku, ktorý obsahuje uzavretie zmluvy o úvere (rozsudok z 19. decembra 2019, Home Credit Slovakia, C-290/19, EU:C:2019:1130, bod 29 a citovaná judikatúra).

30 Vzhľadom najmä na tento zásadný význam RPMN pre spotrebiteľa Súdny dvor spresnil, že uvedenie RPMN, ktoré verne neodráža všetky náklady uvedené v článku 3 písm. g) smernice 2008/48, zbavuje spotrebiteľa možnosti určiť rozsah svojho záväzku rovnakým spôsobom ako neuvedenie tejto sadzby [pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. marca 2024, Profi Credit Bulgaria (Doplnkové služby k zmluve o úvere), C-714/22, EU:C:2024:263, bod 55].

31 Z úvah uvedených v bodoch 26 až 30 tohto rozsudku vyplýva, že článok 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48 sa má vykladať v tom zmysle, že povinnosť zrozumiteľne a stručne uviesť RPMN v zmluve o úvere sa nemôže obmedziť na to, že nie je podhodnotená, keďže nesprávne uvedenie RPMN môže v zásade spočívať aj v jej nadhodnotení.

32 Ak by sa pripustilo, že v zmluve o úvere môže byť uvedená nadhodnotená RPMN, hrozilo by, že tento údaj stratí praktický význam pre spotrebiteľa, a v dôsledku toho by sa ohrozilo dosiahnutie cieľa, ktorý sleduje povinnosť stanovená v článku 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48 a ako tento cieľ vyplýva z judikatúry citovanej v bodoch 28 a 29 tohto rozsudku.

33 Po tomto spresnení však treba poznamenať, že v prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd vychádza z predpokladu – pričom nežiada, aby Súdny dvor potvrdil jeho dôvodnosť – podľa ktorého treba v súlade s článkom 6 ods. 1 smernice 93/13 vylúčiť uplatnenie niektorých podmienok predmetnej zmluvy z dôvodu ich nekalej povahy, v dôsledku čoho RPMN vypočítaná bez ohľadu na tieto podmienky je nižšia ako RPMN pôvodne uvedená v uvedenej zmluve.

34 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 19 ods. 3 smernice 2008/48 stanovuje, že pri výpočte RPMN sa vychádza z predpokladu, že zmluva o úvere zostane platná na dohodnutý čas a že veriteľ a spotrebiteľ si budú plniť svoje povinnosti za podmienok, ako aj v lehotách ustanovených v tejto zmluve.

35 Z uvedeného vyplýva, že povinnosť uviesť RPMN stanovená v článku 10 ods. 2 písm. g) tejto smernice je splnená, ak RPMN uvedená v dotknutej zmluve zodpovedá RPMN vypočítanej podľa matematického vzorca uvedeného v časti I prílohy I k uvedenej smernici na základe „celkových nákladov spotrebiteľa spojených s úverom“ v zmysle článku 3 písm. g) uvedenej smernice, ktoré zahŕňajú náklady, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť podľa podmienok tejto zmluvy, vrátane nákladov, ktoré sa následne ukážu ako nekalé a nie sú pre spotrebiteľa záväzné.

36 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48 sa má vykladať v tom zmysle, že skutočnosť, že zmluva o úvere uvádza RPMN, ktorá sa ukáže ako nadhodnotená z dôvodu, že niektoré podmienky tejto zmluvy sú následne uznané za nekalé v zmysle článku 6 ods. 1 smernice 93/13, a teda za nezáväzné pre spotrebiteľa, nepredstavuje sama osebe porušenie informačnej povinnosti stanovenej v tomto ustanovení smernice 2008/48.

O druhej otázke

37 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 10 ods. 2 písm. k) smernice 2008/48 vykladať v tom zmysle, že skutočnosť, že zmluva o úvere vymenúva niektoré okolnosti, ktoré môžu viesť k zvýšeniu poplatkov spojených s plnením zmluvy, pričom však spotrebiteľ nie je schopný overiť ich vznik a vplyv na tieto poplatky, predstavuje porušenie informačnej povinnosti stanovenej v tomto ustanovení.

38 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 10 ods. 2 písm. k) smernice 2008/48 musí zmluva o úvere zrozumiteľne a stručne uvádzať okrem poplatkov za vedenie jedného alebo viacerých účtov zaznamenávajúcich platobné transakcie i čerpanie, ako aj poplatky za používanie platobných prostriedkov, všetky ostatné poplatky vyplývajúce zo zmluvy a podmienky, za ktorých sa tieto poplatky môžu zmeniť.

39 Z článku 10 ods. 2 smernice 2008/48 v spojení s odôvodnením 31 tejto smernice vyplýva, že požiadavka, ktorou je zrozumiteľne a stručne uviesť v zmluve o úvere, vyhotovenej písomne alebo na inom trvalom nosiči, náležitosti podľa tohto ustanovenia, je nevyhnutná na to, aby sa spotrebiteľ mohol oboznámiť so svojimi právami a povinnosťami (rozsudok z 21. decembra 2023, BMW Bank a i., C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 233, ako aj citovaná judikatúra).

40 Vedomosť spotrebiteľa o informáciách, ktoré musí povinne obsahovať zmluva o úvere v súlade s článkom 10 ods. 2 smernice 2008/48, a ich správne pochopenie týmto spotrebiteľom sú nevyhnutné na riadne plnenie tejto zmluvy, a najmä na uplatnenie práv spotrebiteľa (rozsudok z 21. decembra 2023, BMW Bank a i., C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 234, ako aj citovaná judikatúra).

41 S cieľom umožniť správne pochopenie uvedených údajov v súlade s požiadavkou jasnosti, ako je stanovená v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48, nesmú teda informácie poskytnuté v zmluve o úvere obsahovať žiadne rozpory, ktoré by mohli priemerného spotrebiteľa, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, objektívne uviesť do omylu, pokiaľ ide o rozsah jeho práv a povinností vyplývajúcich z uvedenej zmluvy (rozsudok z 21. decembra 2023, BMW Bank a i., C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 235, ako aj citovaná judikatúra).

42 Na účely splnenia požiadavky, aby boli zmluvné podmienky vypracované jasne a zrozumiteľne, má zásadný význam najmä odpoveď na otázku, či zmluva o úvere transparentným spôsobom uvádza podmienky splácania úveru alebo spôsoby určenia týchto podmienok, aby takýto spotrebiteľ mohol na základe presných a zrozumiteľných kritérií predvídať hospodárske dôsledky, ktoré z nich vyplývajú (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júla 2015, Bucura, C-348/14, EU:C:2015:447, bod 54).

43 V dôsledku uvedeného musia podmienky zmluvy o úvere najmä transparentným spôsobom uvádzať dôvod a spôsob zmeny poplatkov spojených s poskytovanou službou, aby spotrebiteľ mohol na základe jasných a zrozumiteľných kritérií predvídať akékoľvek zmeny týchto poplatkov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júla 2015, Bucura, C-348/14, EU:C:2015:447, bod 60).

44 Z uvedeného vyplýva, že článok 10 ods. 2 písm. k) smernice 2008/48 sa má vykladať v tom zmysle, že podmienky, za ktorých možno zmeniť poplatky súvisiace s plnením zmluvy o úvere, musia byť v tejto zmluve stanovené jasne a stručne tak, aby najmä tieto podmienky v spojení s ostatnými informáciami neobsahovali žiadne nepresnosti, ktoré by objektívne mohli uviesť do omylu

priemerného spotrebiteľa, ktorý je primerane dobre informovaný a primerane pozorný a obozretný, pokiaľ ide o existenciu udalostí, ktoré môžu viesť k zmene, a o súvislosť medzi zmenou poplatkov a touto udalosťou (pozri analogicky rozsudok z 21. decembra 2023, BMW Bank a i., C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 238).

45 V prejednávanej veci, ako vyplýva zo skutočností poskytnutých vnútroštátnym súdom a zhrnutých v bode 14 tohto rozsudku, sa pritom zdá, že podmienky pre zmenu poplatkov na plnenie predmetnej zmluvy boli definované na základe ukazovateľov, ktoré sú pre spotrebiteľa ťažko overiteľné, a to tak pred uzavretím tejto zmluvy, ako aj počas jej plnenia. Išlo totiž najmä o premenlivé ekonomické ukazovatele vrátane tých, ktoré kontrolovala samotná banka, ako aj o niektoré iné ukazovatele, ktoré boli opísané vágne a odkazovali na právny vývoj v širšom zmysle. Okrem toho okolnosť, že zvýšenie poplatkov, o ktoré ide vo veci samej, bolo kvantitatívne obmedzené, maximálne na 200 %, a dočasne, maximálne štyrikrát ročne, najneskôr šesť mesiacov po splnení podmienky, nemôže toto konštatovanie vyvrátiť.

46 Vnútroštátnemu súdu teda prináleží, aby vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti preskúmal, do akej miery bol vo veci samej priemerný spotrebiteľ, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, schopný vzhľadom na znenie zmluvných podmienok týkajúcich sa zvýšenia poplatkov spojených s plnením predmetnej zmluvy jasne určiť zmeny rozsahu svojho záväzku počas plnenia tejto zmluvy.

47 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 10 ods. 2 písm. k) smernice 2008/48 sa má vykladať v tom zmysle, že skutočnosť, že zmluva o úvere vymenúva niektoré okolnosti odôvodňujúce zvýšenie poplatkov spojených s plnením zmluvy, avšak bez toho, aby bol spotrebiteľ, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, mohol overiť ich vznik a vplyv na tieto poplatky, predstavuje porušenie informačnej povinnosti uvedenej v tomto ustanovení, pokiaľ táto informácia môže spochybniť možnosť tohto spotrebiteľa posúdiť rozsah jeho záväzku.

O tretej otázke

48 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 23 smernice 2008/48 v spojení s odôvodnením 47 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá v prípade porušenia informačnej povinnosti uloženej veriteľovi v súlade s článkom 10 ods. 2 tejto smernice stanovuje jednotnú sankciu spočívajúcu v tom, že veriteľovi zanikne nárok na úroky a poplatky, bez ohľadu na stupeň závažnosti tohto porušenia a jeho vplyv na rozhodnutie spotrebiteľa uzavrieť zmluvu o úvere.

49 Zo znenia článku 23 smernice 2008/48 v spojení s odôvodnením 47 tejto smernice vyplýva, že členské štáty musia stanoviť pravidlá týkajúce sa sankcií za porušenie vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe tejto smernice a prijať všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili ich vykonávanie. Aj keď výber sankcií ostáva v právomoci členských štátov, ustanovené sankcie by mali byť účinné, primerané a odrádzajúce. To znamená, že prísnosť sankcií musí byť primeraná závažnosti porušení, ktoré postihujú, a to najmä zabezpečením skutočne odstrašujúceho účinku, pričom musia rešpektovať všeobecnú zásadu proporcionality [pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. marca 2024, Profi Credit Bulgaria (Doplnkové služby k zmluve o úvere), C-714/22, EU:C:2024:263, bod 52 a citovanú judikatúru].

50 Hoci vnútroštátnemu súdu, ktorý má ako jediný právomoc vykladať a uplatňovať vnútroštátne právo, prináleží, aby overil, či vzhľadom na všetky okolnosti sporu vo veci samej sankcie, o ktoré ide v konaní vo veci samej, zodpovedajú požiadavkám pripomenutým v bode 49 tohto rozsudku, Súdny dvor, ktorý rozhoduje o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, mu napriek tomu môže poskytnúť spresnenia s cieľom usmerniť ho pri jeho posúdení (pozri analogicky rozsudok z 11. januára 2024, Nárokuj, C-755/22, EU:C:2024:10, bod 42 a citovanú judikatúru).

51 V prejednávanej veci má vnútroštátny súd pochybnosti o primeranosti sankcie stanovenej vnútroštátnym právom, a to o zániku nároku veriteľa na úroky a poplatky. Tento súd sa najmä domnieva, že podmienky odôvodňujúce zvýšenie poplatkov spojených s plnením predmetnej zmluvy o úvere nie sú pre spotrebiteľa pri uzavretí zmluvy relevantné, keďže pôvodná výška týchto poplatkov sa zdá byť relatívne nízka v porovnaní s výškou poskytnutého úveru.

52 Ako bolo pripomenuté v bodoch 39 až 42 tohto rozsudku, na to, aby sa spotrebiteľ mohol plne oboznámiť s podmienkami, ktorým bude podliehať plnenie zmluvy, ktorú uzatvára, článok 10 ods. 2 smernice 2008/48 vyžaduje, aby tento spotrebiteľ mal v čase jej uzavretia k dispozícii všetky skutočnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 66).

53 Z judikatúry Súdneho dvora navyše vyplýva, že porušenie takejto povinnosti veriteľa, ktorá má podstatný význam v kontexte smernice 2008/48, môže byť sankcionované podľa vnútroštátnej právnej úpravy zánikom nároku tohto veriteľa na úroky a poplatky (rozsudok z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, point 69).

54 Takáto sankcia, hoci vyvoláva voči veriteľovi závažné následky, sa môže považovať za neprimeranú len v prípade neuvedenia alebo nesprávneho uvedenia niektorých okolností spomedzi okolností upravených v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48, ktoré svojou povahou nemôžu mať vplyv na schopnosť dlžníka posúdiť rozsah svojho záväzku (pozri analogicky rozsudok z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 72).

55 Povinnosť veriteľa v súlade s článkom 10 ods. 2 písm. k) smernice 2008/48 uviesť v zmluve o úvere podmienky, za ktorých môže dôjsť k zmene poplatkov za plnenie tejto zmluvy, má pritom zásadný význam aj pre spotrebiteľa, keďže pri posúdení rozsahu svojho záväzku musí byť schopný predvídať, ako vyplýva z bodov 41 a 42 tohto rozsudku, prípadné zmeny týchto poplatkov na základe jasných a zrozumiteľných kritérií, a teda ekonomické dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú, aj keby pôvodná výška týchto poplatkov bola v porovnaní s výškou predmetného úveru relatívne nízka.

56 Z judikatúry Súdneho dvora navyše vyplýva, že dôsledky porušenia informačných povinností sa môžu značne líšiť v závislosti od toho, o akú konkrétnu povinnosť ide, pričom závažnosť tohto porušenia okrem toho v praxi závisí aj od počtu a významu údajov chýbajúcich v tejto zmluve o úvere. Takéto porušenia môžu spotrebiteľovi sťažiť výkon práv vyplývajúcich z uvedenej zmluvy o úvere (pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. októbra 2024, Horyzont, C-339/23, EU:C:2024:918, bod 34).

57 S výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, tak zásada proporcionality nebráni tomu, aby sa členský štát rozhodol stanoviť jednotnú sankciu spočívajúcu v zániku nároku veriteľa na úroky a poplatky za porušenie rôznych informačných povinností stanovených

v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48, hoci individuálna závažnosť porušenia každej z týchto povinností, ako aj dôsledky, ktoré z toho pre spotrebiteľa vyplývajú, sa môžu v jednotlivých prípadoch líšiť.

58 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 23 smernice 2008/48 v spojení s odôvodnením 47 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá v prípade porušenia informačnej povinnosti uloženej veriteľovi v súlade s článkom 10 ods. 2 tejto smernice stanovuje jednotnú sankciu spočívajúcu v zániku nároku veriteľa na úroky a poplatky bez ohľadu na stupeň individuálnej závažnosti takéhoto porušenia, pokiaľ toto porušenie môže ohroziť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah jeho záväzku.

O trovách

59 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (desiata komora) rozhodol takto:

1. **Článok 10 ods. 2 písm. g) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   skutočnosť, že zmluva o úvere uvádza ročnú percentuálnu mieru nákladov, ktorá sa ukáže ako nadhodnotená z dôvodu, že niektoré podmienky tejto zmluvy sú následne uznané za nekalé v zmysle článku 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, a teda za nezáväzné pre spotrebiteľa, nepredstavuje sama osebe porušenie informačnej povinnosti stanovenej v tomto ustanovení smernice 2008/48.

2. **Článok 10 ods. 2 písm. k) smernice 2008/48**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   skutočnosť, že zmluva o úvere vymenúva niektoré okolnosti odôvodňujúce zvýšenie poplatkov spojených s plnením zmluvy, avšak bez toho, aby spotrebiteľ, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, mohol overiť ich vznik a vplyv na tieto poplatky, predstavuje porušenie informačnej povinnosti uvedenej v tomto ustanovení, pokiaľ táto informácia môže spochybniť možnosť tohto spotrebiteľa posúdiť rozsah jeho záväzku.

3. **Článok 23 smernice 2008/48 v spojení s odôvodnením 47 tejto smernice**

sa má vykladať v tom zmysle, že:

nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá v prípade porušenia informačnej povinnosti uloženej veriteľovi v súlade s článkom 10 ods. 2 tejto smernice stanovuje jednotnú sankciu spočívajúcu v zániku nároku veriteľa na úroky a poplatky bez ohľadu na stupeň individuálnej závažnosti takéhoto porušenia, pokiaľ toto porušenie môže ohroziť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah jeho záväzku.

Podpisy